

Att samla Schweiz

Schweiz är ett filatelistiskt mycket trevligt samlingsområde och frimärksutgivningen är mycket bra. Det finns många intressanta aspekter på de frimärken som gavs ut från och med 1843 och till slutet av 1900-talet. De moderna frimärkena från och med 2000 innehåller inte så många filatelistiska finesser, men utgivningen har varit mycket bra. Det handlar om många välgjorda frimärken med vackra motiv. Undantag finns förstås...

I den här artikeln gör jag en beskrivning av schweizisk filateli från 1843-1924 och därefter en kortare översikt av frimärksutgivningen under mitten av 1900-talet. Klassificering av fyra frimärken i serien "posthistoria och byggnadsminnen" 1960 beskrivs. Utgivningen under 2000-talet kommenteras.

Storbritannien gav ut världens första frimärke 1840. Tre år senare gavs de första frimärkena ut i Schweiz som därmed blev det andra landet som gav ut frimärken. Det gavs ut två frimärken för lokalpost i kanton Zürich med valörerna 4 respektive 6 Rappen.

I det tyskspråkiga Schweiz heter valutan "Franken" och "Rappen", men i det franskspråkiga Schweiz heter valutan "Franc" och "Centimes".

Detta är Schweiz första frimärke. Det gavs ut 1843-03-01. Man skiljer på lodrätt och vågrätt undertryck. 4-rappenmärket är i Michel 2007 prissatt till 15.000 Euro för stämplat märke med lodrätt undertryck.

Samma år gav kanton Genève ut ett 5 C-märke för lokalpost. Här ser vi en Doppelgenf som är ett åtråvärt frimärke. "Genf" är den tyskspråkiga benämningen på Genève.

Doppelgenf har en gemensam överskrift. Det gavs ut 1843-09-30. Ett märke utan överskrift gavs ut 1845 och 1847.

Michel 2007 har prissatt märket till 35.000 Euro för stämplat märke och 52.000 för postfriskt (*) märke

1845 gav kanton Basel ut ett frimärke, "die Basler Taube", *Basler Dybli* på Schweizertyska. Det blev världens första motivfrimärke.

Det var ett frimärke för lokal post inom Basel Stad. Det är ett vacker frimärke med en biskopsstav och med en duva i skölden. Världens första motivmärke!

Michel 2007 har prissatt märket till 11.000 Euro för stämplat märke. Under åren 1845-1850 gavs sammanlagt 12 kantonala frimärken ut. Vid den här tiden hade varje kanton sitt eget postväsen.

De schweiziska frimärken som kom ut före 1849 är inte bara filatelistiskt intressanta. De är också mycket dyra. Framärkena som gavs ut 1850-1852 är delvis mycket dyra.

Det schweiziska postväsendet

Den 1 januari 1849 grundades det schweiziska postväsendet och 1850 gav Schweiz ut sina första frimärken.

Det blev en övergångstid mellan 1849-1854. Man gav då ut åtta frimärken av vapentyp för lokalpost. Av de åtta märkena finns många olika varianter. Här ser vi Michel nr 5I eller Zumstein 13I

Michel 2007 har prissatt märket till 1.500 Euro för stämplat märke.

Zumsteinkatalogen är en schweizisk katalog med betydligt bättre beskrivningar än Michel. Zumstein har också givit ut en specialkatalog där olika varianter finns noggrant beskrivna.

Helvetia

De schweiziska frimärkena använder namnet Helvetia som landsnamn, vilket många inte vet varför. Helvetia var i romerska riket det landområde där Schweiz nu ligger, bebott av vad romarna kallade helveter. Helvetia är också namnet på en kvinnlig nationspersonifikation av Schweiz. Motsvarigheten i Sverige är moder Svea.

Sittande Helvetia

Schweiz är ett land med fyra officiella språk: tyska, franska, italienska och rätoromanska. På den första serien med Sittande Helvetia saknas landsnamnet.

1854 kom de första frimärkena ut med sittande Helvetia. Sittande Helvetia gavs ut i tre perioder. Valören namngavs på tre olika språk, franska, italienska och tyska.

I Michel är detta frimärke prissatt till 70 Euro för stämplat märke.

Frimärket trycktes i tre perioder. Den första perioden (1854-1855) är tryckt i München och Bern med en grön sidentråd. Under den andra perioden (1855) var det olika färger. Den tredje perioden (1857-1862) är tryckt med en grön sidentråd.

Sittande Helvetia gavs ut åren 1862-1863 med ny teckning. Här användes för första gången användes republikens namn " Helvetia" på ett frimärke. Serien gavs ut vid tre tillfällen; 1862, 1867 och 1881.

I Michel 2007 är detta frimärke (Mi 22) prissatt till 0,80 Euro för stämplat märke. Högvalörerna är däremot mycket dyra.

Under tiden 1850-1950 användes 13 olika papperssorter. De finns inte beskriva i Michelkatalogen, men den Schweiziska Zumsteinkatalogen har bra beskrivningar. Fyra av dessa papperssorter är s.k. Faser-papper där papperet har små färgade trådar. Dessa kan vara blåa, röda, violetta eller svarta.

Telegrafmärken och järnvägsmärken

Många länder använde även telegrafmärken, så även i Schweiz. Den första serien gavs ut 1868/74 och en andra serie gavs ut 1877. Det här märket kommer från den tredje utgivningen 1881. Sammanlagt gavs det ut 19 märken i dessa serier. Det har också givits ut märken för frankering av sändningar via Schweiziska järnvägen, SBB.

Lösenmärken

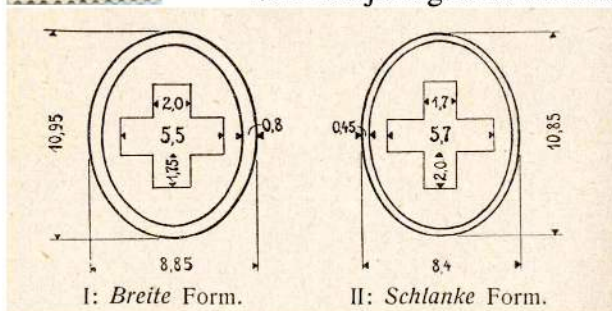
Den första serien med lösenmärken gavs ut 1878. Här ser vi nr 1 med ramtyp I. Den fjärde serien hade samma utseende, men med blågrön nyans. Den här typen av lösenmärken gavs ut i många varianter fram till 1909. Lösenmärkena som gavs ut 1909-1937 hade andra teckningar. Den sista serien gavs ut 1938

Kors över värdesköld

1882 kom ett frimärke "Kors över värdesköld" (Edsförbundets kors). Frammärket bestod av republikens vapen, "Eidgenössiges Kreuz" med valören i en sköld.

Märket gavs även ut 1867. Den första och andra serien hade kontrollmärke I. De skiljs åt genom de olika papperssorterna.

Från 1862 till 1900 hade frimärkena ett kontrolltecken med det schweiziska vapnet i stället för vattenmärken. De första vattenmärkena kom 1906 och de är lätta att identifiera.

Kontrolltecken I och II är lätta att skilja på. Kz I, den breda formen, har en bredd på 8,85 mm. Ovalen är bredare (0,8 mm) Kz II, den smala formen, har en bredd på 8,5 mm. Ovalen är smalare (0,45).

1894 kom den tredje versionen av "Edsförbundets kors"

Denna serie skiljer sig främst genom kontrolltecknet. Här har märkena kontrolltecken II. Den första serien har vitt papper, medan denna och den andra serien har Faserpapper, d.v.s. papper med små färgade trådar. De är lätta att känna igen.

En tredje version av serien gavs ut 1906. Den serien hade vattenmärke 1 (kors).

Stående Helvetia

1882 gavs en ny serie ut med stående Helvetia. Serien gavs ut i sju olika versioner

I olika tandnings- och pappersvarianter, olika nyanser och med kontrolltecken I och II. Serien gavs ut under åren 1882 -1904.

Sex nya versioner gavs ut 1905-1907 med vattenmärke 1.

Tre versioner gavs ut 1908-1940 utan vattenmärke men med olika papperssorter.

Världspostföreningens 25 årsjubileum är 1900

UPU grundades 15 september 1874 av Heinrich von Stephan (Preussen). I konferensen 1874 deltog 22 länder. Världspostföreningen är numera ett fackorgan inom Förenta Nationerna (FN). Schweiz anslöt sig till UPU 1875-07-01 tillsammans med Tyskland, Storbritannien, Sverige, Norge, Danmark, Belgien, Nederländerna, Ryssland. UPU har sitt säte i Bern, Schweiz.